

**Przepisy ujednoczone o umowie międzynarodowego przewozu towarów kolejami
(CIM - załącznik B do konwencji)**

Rozdział I

Postanowienia ogólne

Artykuł 1

Zakres stosowania

§1. Przepisy ujednoczone stosuje się do każdej umowy o odpłatnym przewozie towarów kolejami, jeżeli miejsce przyjęcia towaru i przewidywane miejsce wydania towaru są położone w dwóch różnych Państwach Członkowskich, niezależnie od siedziby i przynależności państwowej uczestników umowy przewozu.

§2. Przepisy ujednoczone stosuje się również do umów o odpłatnym przewozie towarów kolejami, jeżeli miejsce przyjęcia towarów i przewidywane miejsca wydania są położone w dwóch różnych państwach, z których przynajmniej jedno jest Państwem Członkowskim i jeżeli strony umowy uzgodnią, że umowa podlega Przepisom ujednoczonym.

§3. Jeżeli międzynarodowy przewóz będący przedmiotem jednej umowy obejmuje przewóz drogowy lub przewóz środkami żeglugi śródlądowej w komunikacji wewnętrznej Państwa Członkowskiego, jako uzupełnienie przekraczającego granice przewozu kolejami, stosuje się niniejsze Przepisy ujednoczone.

§4. Jeżeli międzynarodowy przewóz będący przedmiotem jednej umowy obejmuje przewóz morski lub przekraczający granicę przewóz środkami żeglugi śródlądowej, jako uzupełnienie przewozu kolejami stosuje się niniejsze Przepisy ujednoczone, jeżeli przewóz morski lub przewóz środkami żeglugi śródlądowej jest wykonywany na liniach wpisanych na listę linii, o której mowa w artykule 24 §1 Konwencji.

§5. Niniejszych przepisów ujednoczonych nie stosuje się do przewozów wykonywanych między stacjami położonymi na terytorium państw sąsiadujących, jeżeli infrastrukturą tych stacji zarządza jeden lub kilku zarządzających, należących do jednego z tych państw.

§6. Każde państwo, będące stroną umowy o międzynarodowym kolejowym bezpośrednim przewozie towarów, porównywalnej do niniejszych Przepisów ujednoczonych może, gdy zwróci się z wnioskiem o przystąpienie do Konwencji, złożyć oświadczenie o stosowaniu niniejszych Przepisów ujednoczonych tylko do przewozów wykonywanych na części infrastruktury kolejowej, położonej na jego terytorium. Wymieniona część infrastruktury kolejowej musi być ściśle określona i powinna być połączona z infrastrukturą kolejową Państwa członkowskiego. Jeżeli państwo złoży wyżej wymienione oświadczenie, Przepisy ujednoczone stosuje się pod warunkiem, że:

a) miejsce przyjęcia towarów do przewozu i miejsce dostarczenia oraz ustalona w umowie przewozu droga przewozu będą położone na ściśle oznaczonej infrastrukturze, lub

b) ściśle oznaczona infrastruktura łączy infrastrukturę dwóch Państw Członkowskich oraz została ona przewidziana w umowie przewozu jako droga do przewozu tranzytowego.

§7. Państwo, które złożyło oświadczenie, o którym mowa w § 6, może je wycofać w każdym czasie, powiadamiając o tym depozytariusza. Wycofanie staje się prawomocne po upływie miesiąca licząc od dnia, w którym depozytariusz powiadomił o tym Państwa członkowskie. Oświadczenie traci swą moc, gdy państwo przestaje być stroną umowy, o której mowa w § 6 zdanie pierwsze.

Artykuł 2

Przepisy prawa publicznego

Przewozy, do których stosują się niniejsze Przepisy ujednoczone, podlegają przepisom prawa publicznego, a w szczególności przepisom o przewozie towarów niebezpiecznych oraz przepisom prawa celnego i przepisom o ochronie zwierząt.

Artykuł 3

Definicje

Dla celów niniejszych Przepisów ujednoczonych, wyrażenie:

- a) "przewoźnik" oznacza przewoźnika umownego, z którym nadawca zawarł umowę przewozu na podstawie Przepisów ujednoczonych lub kolejnego przewoźnika odpowiadającego na podstawie tej umowy,
- b) "przewoźnik podwykonawca" oznacza przewoźnika, który nie zawarł umowy przewozu z nadawcą, lecz któremu przewoźnik wymieniony pod lit. a powierzył, w całości lub w części, wykonanie przewozu,
- c) "Ogólne warunki przewozu" oznacza warunki przewoźnika w postaci warunków ogólnych lub taryfowych, prawnie obowiązujących w każdym Państwie członkowskim i które stają się w wyniku zawarcia umowy przewozu jej integralną częścią,
- d) "jednostka transportu intermodalnego" oznacza kontenery, nadwozia wymienne, naczepy siodłowe i inne jednostki ładunkowe używane w przewozie intermodalnym.

Artykuł 4

Wyjątki od zakresu stosowania

§1. Państwa członkowskie mogą zawierać porozumienia przewidujące odchylenia od niniejszych Przepisów ujednoczonych, dotyczące przewozów wyłącznie między dwiema stacjami, leżącymi po obu stronach granicy, jeżeli między nimi nie ma innej stacji.

§2. W celu wykonywania przewozów w tranzycie przez państwo nie będące Państwem Członkowskim, właściwe państwa mogą zawierać porozumienia przewidujące nie stosowanie niniejszych Przepisów ujednoczonych.

§3. O porozumieniach, o których mowa w § 1 i § 2, oraz datach ich wejścia w życie, powiadamia się Międzyrządową Organizację Międzynarodowych Przewozów Kolejami (OTIF). Sekretarz Generalny Organizacji powiadamia o powyższym pozostałe Państwa Członkowskie oraz zainteresowane przedsiębiorstwa.

Artykuł 5

Prawo obowiązujące

Jeżeli Przepisy ujednolicone nie stanowią inaczej, jakiekolwiek postanowienie umowy przewozu mogące, bezpośrednio lub pośrednio uchylać ich stosowanie jest nieważne. Nieważność takiego postanowienia nie wpływa na ważności pozostałych postanowień umowy przewozu. Jednakże przewoźnik może przyjąć na siebie większą odpowiedzialność i szersze zobowiązania od określonych w niniejszych Przepisach ujednoliconych.

Tytuł II

Zawarcie i wykonanie umowy przewozu

Artykuł 6

Umowa przewozu

§1. Przez zawarcie umowy przewozu przewoźnik zobowiązuje się do odpłatnego przewiezienia towaru do miejsca przeznaczenia i dostarczenia go tam odbiorcy.

§2. Umowę przewozu potwierdza się listem przewozowym zgodnym z ujednoliconym wzorem. Jednakże brak, nieprawidłowości lub utrata listu przewozowego nie powodują nieważności umowy przewozu, podlegającej w dalszym ciągu postanowieniom Przepisów Ujednoliconych.

§3. List przewozowy podpisuje nadawca i przewoźnik. Podpisy można zastąpić stemplem, adnotacją maszyny księgującej lub w każdy inny odpowiedni sposób.

§4. Przewoźnik odpowiednio poświadcza na wtórniku listu przewozowego przyjęcie towaru i zwraca wtórnik nadawcy.

§5. List przewozowy nie stanowi konosamentu.

§6. List przewozowy wystawia się dla każdej przesyłki. Jeżeli w umowie zawartej między nadawcą i przewoźnikiem nie postanowiono inaczej, jeden list przewozowy nie może dotyczyć więcej niż ładunku jednego wagonu.

§7. W przypadku przewozu wykonywanego na terytorium celnym Wspólnoty Europejskiej lub na terytorium, na którym stosuje się wspólną procedurę tranzytową, każdej przewożonej przesyłce towarzyszy list przewozowy odpowiadający wymaganiom określonym w art.7.

§8. Ujednoczone wzory listów przewozowych są ustalane przez międzynarodowe stowarzyszenia przewoźników, w porozumieniu z międzynarodowymi stowarzyszeniami klientów i właściwymi organami celnymi Państw Członkowskich, a także z każdą międzyrządową regionalną organizacją integracji gospodarczej posiadającą kompetencję w stanowieniu własnego prawa celnego.

§9. List przewozowy wraz z jego wtórnikiem może być sporządzony w postaci elektronicznego zapisu danych, które mogą być przekształcone w formę pisemną. Sposób rejestracji i przetwarzania danych powinien być równoważny z funkcjonalnego punktu widzenia w szczególności w zakresie mocy dowodowej listu przewozowego określanego przez te dane.

Artykuł 7

Treść listu przewozowego

§1. List przewozowy powinien zawierać:

- a) miejsce i datę wystawienia,
- b) nazwę i adres nadawcy,
- c) nazwę i adres przewoźnika, który zawarł umowę przewozu,
- d) nazwę i adres osoby, której towar został rzeczywiście dostarczony, jeżeli nie jest ona przewoźnikiem, o którym mowa w lit. c,
- e) miejsce i datę przyjęcia towaru,
- f) miejsce wydania,
- g) nazwę i adres odbiorcy,
- h) oznaczenie rodzaju towaru i sposobu opakowania, a w przypadku towarów niebezpiecznych, oznaczenie zgodne z Regulaminem międzynarodowego przewozu kolejami towarów niebezpiecznych (RID),
- i) ilość sztuk, specjalne oznaczenia i numery niezbędne do identyfikacji przesyłek drobnych nie zajmujących całego wagonu,
- j) numer wagonu w przypadku przewozu przesyłek wagonowych,
- k) numer wagonu kolejowego toczącego się na własnych kołach, jeżeli został

nadany do przewozu jako towar,

- l) ponadto, w przypadku jednostek transportu intermodalnego, kategorię, numer lub inne cechy konieczne do ich identyfikacji,
- m) masę brutto towaru lub ilość towaru wyrażoną w inny sposób,
- n) szczegółowy wykaz dokumentów wymaganych przez władze celne lub inne władze administracyjne, które są załączone do listu przewozowego lub zostały przekazane przewoźnikowi i znajdują się w biurze należycie wyznaczonej władzy lub innego organu wyznaczonego w umowie przewozu,
- o) należności przewozowe (przewoźne, opłaty dodatkowe, należności celne i inne, powstałe począwszy od zawarcia umowy aż do wydania), jeżeli podlegają zapłacie przez odbiorcę lub jakąkolwiek wskazówkę stwierdzającą, że należności opłaca odbiorca,
- p) wskazanie, że pomimo zawarcia w umowie jakiegokolwiek odmiennego postanowienia, przewóz podlega niniejszym Przepisom ujednoliconym.

§2. W razie potrzeby list przewozowy powinien zawierać ponadto:

- a) w przypadku przewozu przez kolejnych przewoźników, oznaczenie przewoźnika zobowiązanego do dostarczenia towaru, jeżeli wyraził on na to zgodę,
- b) należności przewozowe, które opłaca nadawca,
- c) kwotę zaliczenia do pobrania przy wydaniu towaru,
- d) deklarowaną wartość towaru i kwotę specjalnej wartości dostawy,
- e) uzgodniony termin wykonania przewozu,
- f) uzgodnioną drogę przewozu,
- g) wykaz dokumentów nie wymienionych w § 1 lit. na przekazanych przewoźnikowi,
- h) wpis nadawcy dotyczący nałożonych na wagon ilości i nazw zamknięć.

§3. Strony umowy przewozu mogą zamieścić w liście przewozowym jakiegokolwiek inne wskazówki, które uznają za celowe.

Artykuł 8

Odpowiedzialność za wskazówki zamieszczone w liście przewozowym

§1. Nadawca jest odpowiedzialny za wszystkie koszty, straty i szkody poniesione przez przewoźnika w wyniku:

a) zamieszczenia przez nadawcę w liście przewozowym wskazówek niewłaściwych, niedokładnych, niekompletnych lub wpisanych w innym miejscu niż na to przeznaczone, lub

b) zaniedbania przez nadawcę zamieszczenia wskazówek ustalonych w RID.

§2. Jeżeli, na prośbę nadawcy, przewoźnik zamieszcza w liście przewozowym wskazówki, uważa się go za działającego na rachunek nadawcy, aż do przedstawienia dowodu przeciwnego.

§3. Jeżeli list przewozowy nie zawiera oświadczenia, o którym mowa w art. 7 § 1 lit. p, przewoźnik odpowiada za wszystkie koszty, straty i szkody poniesione przez osobę uprawnioną z powodu jego zaniedbania.

Artykuł 9

Towary niebezpieczne

Jeżeli nadawca nie zamieścił ustalonych w RID wskazówek, w zależności od okoliczności, towary mogą być w każdej chwili wyładowane, zniszczone lub unieszkodliwione przez przewoźnika, bez prawa do odszkodowania chyba, że przewoźnik był świadomy niebezpiecznych właściwości towaru przy jego przyjęciu.

Artykuł 10

Opłacanie należności przewozowych

§1. Jeżeli nadawca i przewoźnik nie uzgodnili inaczej, należności przewozowe (przewoźne, opłaty dodatkowe, należności celne i inne, powstałe począwszy od zawarcie umowy aż do wydania) płaci nadawca.

§2. Jeżeli na podstawie umowy między nadawcą a przewoźnikiem należności przewozowe spoczywają na odbiorcy i odbiorca nie otrzymał listu przewozowego ani nie skorzystał z uprawnień przysługujących mu zgodnie z art. 17 § 3, ani nie zmienił umowy przewozu zgodnie z art.18, za należności przewozowe zobowiązany jest zapłacić

nadawca.

Artykuł 11

Sprawdzenie

§1. Przewoźnik ma prawo sprawdzić w każdym czasie, czy warunki przewozu zostały zachowane oraz, czy przesyłka odpowiada informacjom wniesionym przez nadawcę do listu przewozowego. Jeżeli sprawdzenie dotyczy zawartości przesyłki, powinno ono być dokonane, w miarę możliwości, w obecności osoby uprawnionej; jeżeli nie jest to możliwe, przewoźnik dokonuje sprawdzenia w obecności powołanych przez siebie dwóch, niezależnych świadków, o ile prawo i przepisy państwa, w którym odbywa się kontrola nie stanowią inaczej.

§2. Jeżeli przesyłka nie odpowiada informacjom zamieszczonym w liście przewozowym lub, jeżeli nie zostały zachowane przepisy dotyczące towarów dopuszczonych do przewozu warunkowo, wynik sprawdzenia należy wnieść do części listu przewozowego, która towarzyszy przesyłce, a w przypadku, gdy przewoźnik posiada jeszcze wtórnik listu przewozowego, to również do wtórnika. W takim przypadku należności powstałe z tytułu sprawdzenia obciążają towar chyba, że zostały uiszczone bezpośrednio.

§3. Jeżeli nadawca dokonuje załadowania, ma prawo zażądać od przewoźnika sprawdzenia stanu towarów, jego opakowania, jak również zgodności informacji zamieszczonych w liście przewozowym, dotyczących ilości sztuk, ich cech i numerów oraz masy brutto lub ilości wskazanej w inny sposób. Przewoźnik jest obowiązany dokonać sprawdzenia tylko wtedy, gdy posiada do jego wykonania odpowiednie środki. Przewoźnik ma prawo żądać należności powstałych z tytułu sprawdzenia. Wynik sprawdzenia należy wnieść do listu przewozowego.

Artykuł 12

Moc dowodowa listu przewozowego

§1. Aż do wskazania dowodu przeciwnego, list przewozowy stanowi dowód zawarcia

i warunków umowy przewozu oraz przyjęcia towarów przez przewoźnika.

§2. Jeżeli załadowania towarów dokonał przewoźnik, list przewozowy stanowi dowód, aż do wskazania dowodu przeciwnego, o stanie towarów i ich opakowania wskazanym w liście przewozowym, lub w przypadku braku tych wskazówek, o dobrym stanie zewnętrznym w chwili przyjęcia towarów przez przewoźnika i o dokładności informacji listu przewozowego dotyczących ilości sztuk, ich cech i numerów, jak również masy brutto lub ilości wskazanej w inny sposób.

§3. Jeżeli załadowania towarów dokonał nadawca, aż do wskazania dowodu przeciwnego, list przewozowy stanowi dowód o stanie towarów i ich opakowaniu wskazanym w liście przewozowym, lub w przypadku braku tych wskazówek o dobrym stanie zewnętrznym i dokładności wskazówek, o których mowa w § 2 jedynie w przypadku, gdy przewoźnik je sprawdził i wniósł zgadzający się wynik sprawdzenia do listu przewozowego.

§4. Jednakże list przewozowy nie stanowi dowodu, jeżeli zawiera uzasadnione zastrzeżenie. W szczególności zastrzeżenie może być uzasadnione faktem, że przewoźnik nie dysponował odpowiednimi środkami do sprawdzenia, czy przesyłka odpowiada informacjom wniesionym do listu przewozowego.

Artykuł 13

Załadowanie i wyładowanie towaru

§1. Nadawca i przewoźnik ustalają, do kogo należy załadowanie oraz wyładowanie towaru. W przypadku braku takiego ustalenia, załadowanie oraz wyładowanie sztuk przesyłki drobnej należy do przewoźnika, natomiast załadowanie przesyłek wagonowych należy do nadawcy a ich wyładowanie, po wydaniu, do odbiorcy.

§2. Jeżeli załadowania dokonuje nadawca, ponosi on odpowiedzialność za wszystkie następstwa wynikłe z wadliwego załadowania i jest on zobowiązany w szczególności wynagrodzić przewoźnikowi szkodę poniesioną z tego powodu. Na przewoźniku ciąży obowiązek udowodnienia wadliwości załadowania.

Artykuł 14

Opakowanie

Nadawca ponosi odpowiedzialność w stosunku do przewoźnika za wszystkie straty, szkody i koszty wynikłe z braku lub wadliwości opakowania towarów chyba, że wadliwość była widoczna lub była znana przewoźnikowi w chwili przyjęcia towarów, a przewoźnik nie dokonał odpowiedniego zastrzeżenia.

Artykuł 15

Załatwienie formalności administracyjnych

§1. W celu załatwienia formalności administracyjnych wymaganych przez władze celne lub inne władze administracyjne nadawca jest zobowiązany, przed wydaniem towarów, dołączyć do listu przewozowego lub przekazać do dyspozycji przewoźnika niezbędne dokumenty albo udzielić mu wszystkich niezbędnych informacji.

§2. Przewoźnik nie ma obowiązku sprawdzenia, czy dostarczone dokumenty i informacje są wystarczające i prawidłowe. Nadawca odpowiada wobec przewoźnika za wszelkie straty i szkody wynikłe z braku, niedostateczności lub nieprawidłowości tych dokumentów, chyba, że wina leży po stronie przewoźnika.

§3. Przewoźnik odpowiada za skutki wynikłe z zagubienia lub nieprawidłowego wykorzystania dokumentów wymienionych w liście przewozowym, które zostały do niego dołączone lub powierzone przewoźnikowi, chyba że utrata dokumentów lub szkoda spowodowana nieprawidłowym wykorzystaniem dokumentów powstała wskutek okoliczności, których przewoźnik nie mógł uniknąć i których skutkom nie mógł zapobiec. Jednakże ewentualne odszkodowanie nie może być w żadnym wypadku wyższe od odszkodowania za zaginięcie towarów.

§4. Nadawca za pomocą informacji wniesionej do listu przewozowego, a odbiorca w wyniku udzielenia zlecenia na podstawie art. 18 § 3, może żądać:

a) swojego osobistego uczestnictwa lub uczestnictwa przez pełnomocnika przy załatwianiu formalności wymaganych przez władze celne lub przez inne władze administracyjne w celu udzielenia niezbędnych wyjaśnień i zgłoszenia odpowiednich uwag,

b) osobistego lub przez pełnomocnika załatwienia formalności wymaganych przez władze celne lub inne władze administracyjne w takim zakresie, w jakim pozwalają na to

ustawy i przepisy państwa, w którym formalności te są załatwiane,

c) opłacenia należności celnych i innych należności, jeżeli on sam lub jego pełnomocnik uczestniczy w załatwianiu formalności wymaganych przez władze celne lub inne władze administracyjne albo je załatwia, w zakresie, w jakim pozwalają na to ustawy i przepisy państwa, w którym formalności te są załatwiane.

W tych przypadkach ani nadawca, ani odbiorca uprawniony do dysponowania przesyłką, ani ich pełnomocnik, nie mają prawa objęcia towaru w posiadanie.

§5. Jeżeli, w celu załatwienia formalności wymaganych przez władze celne lub inne władze administracyjne nadawca wyznaczył miejsce, na którym obowiązujące przepisy nie pozwalają załatwić tych formalności lub, jeżeli wskazał dla tych formalności jakikolwiek inny sposób postępowania, który nie może być wykonany, przewoźnik postępuje w taki sposób, jaki uzna za najkorzystniejszy dla osoby uprawnionej i zawiadamia nadawcę o podjętych krokach.

§6. Jeżeli nadawca wzięt na swój rachunek opłacenie cła, przewoźnik może według swojego uznania załatwić formalności celne bądź to w drodze, bądź w miejscu przeznaczenia.

§7. Jednakże przewoźnik może postąpić zgodnie z § 5, jeżeli odbiorca nie odebrał listu przewozowego w terminie przewidzianym w przepisach obowiązujących w miejscu przeznaczenia.

§8. Nadawca powinien zastosować się do przepisów celnych lub przepisów innych władz administracyjnych dotyczących opakowania i przykrycia towaru oponami wagonowymi. Jeżeli nadawca nie opakował lub nie przykrył oponami towaru zgodnie z tymi przepisami, może tego dokonać przewoźnik; wynikające z tego koszty obciążają towar.

Artykuł 16

Terminy dostawy

§1. Nadawca i przewoźnik uzgadniają termin dostawy. Jeżeli brak jest uzgodnienia, termin dostawy nie może być dłuższy od terminu wynikającego z § 2 do 4.

§2. Z zastrzeżeniem § 3 do 4, maksymalne terminy dostawy są następujące:

a) dla przesyłek wagonowych:

- termin odprawy ..... 12 godzin

- termin przewozu, za każde rozpoczęte 400 km ..... 24 godziny

b) dla przesyłek drobnych:

- termin odprawy ..... 24 godziny

- termin przewozu, za każde rozpoczęte 200 km ..... 24 godziny.

Odległości odnoszą się do uzgodnionej drogi przewozu, a jeżeli takiej brak, do najkrótszej możliwej drogi.

§3. Przewoźnik może ustalić terminy dodatkowe o określonym czasie obowiązywania w następujących przypadkach:

a) dla przesyłek przewożonych:

- liniami, których szerokości toru jest różna,
- drogą morską lub śródlądowymi drogami wodnymi,
- drogą lądową, jeżeli nie istnieje połączenie kolejowe,

b) nadzwyczajnych okoliczności, które powodują niezwykle wzrost przewozów lub niezwykle trudności eksploatacyjne.

Okres obowiązywania terminów dodatkowych, powinien być podany w Ogólnych warunkach przewozu.

§4. Bieg terminu dostawy zaczyna się po przyjęciu towaru do przewozu; jeżeli nie zachodzi wina przewoźnika, termin dostawy wydłuża się o czas zatrzymania. Termin dostawy zawiesza się w niedzielę i w określone ustawowo dni świąteczne.

Artykuł 17

Wydanie

§1. Przewoźnik jest zobowiązany wydać odbiorcy list przewozowy i dostarczyć towar w uzgodnionym miejscu za pokwitowaniem i po opłaceniu należności, wynikających z listu przewozowego.

§2. Za równoznaczne z wydaniem towaru odbiorcy, uważa się:

a) przekazanie towaru urzędowi celnemu lub podatkowemu do jego pomieszczeń ekspedycyjnych lub składów, jeżeli nie znajdują się one pod nadzorem przewoźnika,

b) oddanie towaru na skład przewoźnikowi lub spedytorowi lub publicznemu przedsiębiorstwu składowemu,

jeżeli czynności te są dokonane zgodnie z przepisami obowiązującymi w miejscu przeznaczenia,

§3. Po przybyciu towaru do miejsca przeznaczenia, odbiorca ma prawo zażądać od przewoźnika wydania listu przewozowego i towaru. Jeżeli stwierdzono zaginięcie towaru, lub jeżeli towar nie nadszedł przed upływem terminu przewidzianego w art. 29 § 1, odbiorca może dochodzić wobec przewoźnika we własnym imieniu swoich praw, wynikających z umowy przewozu.

§4. Osoba uprawniona może odmówić przyjęcia towaru, nawet po odbiorze listu przewozowego i zapłaceniu należności przewozowych tak długo, jak długo nie uwzględni się jej żądania ustalenia przypuszczalnej szkody.

§5. Poza tym wydanie towaru odbywa się według przepisów obowiązujących w miejscu wydania.

§6. Jeżeli odbiorcy wydano towar, nie pobierając od niego uprzednio zaliczenia obciążającego towar, to przewoźnik jest zobowiązany wynagrodzić nadawcy szkodę do wysokości kwoty, bez prawa do roszczenia zwrotnego w stosunku do odbiorcy.

Artykuł 18

Prawo rozporządzania towarem

§1. Nadawca ma prawo rozporządzania towarem i do zmiany umowy przewozu, poprzez udzielanie dodatkowych zleceń, umowy przewozu. Może on w szczególności żądać, aby przewoźnik:

a) wstrzymał przewóz towaru,

b) wstrzymał wydanie towaru,

c) wydał towar innemu odbiorcy, niż wymienionemu w liście przewozowym,

d) wydał towar w innym miejscu, niż wskazane w liście przewozowym.

§2. Nawet gdy nadawca posiada wtórnik listu przewozowego, to jego prawo do zmiany umowy przewozu wygasa, w razie gdy odbiorca:

a) odebrał list przewozowy,

b) przyjął towar,

c) skorzystał ze swoich praw zgodnie z art.17 § 3,

d) jest uprawniony zgodnie z § 3 do udzielenia zleceń; od tej chwili przewoźnik powinien stosować się do zleceń i wskazówek odbiorcy.

§3. Odbiorca ma prawo do zmiany umowy przewozu od chwili wystawienia listu przewozowego, jeżeli nadawca nie zamieścił w liście przewozowym przeciwnego oświadczenia.

§4. Prawo odbiorcy do zmiany umowy przewozu wygasa w razie, gdy odbiorca:

a) odebrał list przewozowy,

b) przyjął towar,

c) skorzystał ze swoich praw zgodnie z art. 17 § 3,

d) stosownie do § 5 zlecił wydanie towaru osobie trzeciej i która zgodnie z art.art.17 § 3 skorzystała z przysługujących jej praw.

§ 5. Jeżeli odbiorca zlecił wydanie towaru innej osobie, to osoba ta nie ma prawa zmiany umowy przewozu.

Artykuł 19

Wykonanie prawa rozporządzania towarem

§1. Jeżeli nadawca lub, w przypadku art. 18 § 3, odbiorca zamierza zmienić umowę przewozu w drodze udzielenia dodatkowego zlecenia, powinien przedstawić przewoźnikowi wtórnik listu przewozowego, na który powinny zostać naniesione zmiany.

§2. Nadawca lub, w przypadku art.18 § 3, odbiorca powinien zwrócić przewoźnikowi koszty i naprawić szkody, wynikające z wykonania dodatkowych zleceń.

§3. Wykonanie dodatkowych zleceń, w chwili ich nadejścia do osoby zobowiązanej do

ich wykonania, powinno być możliwe, dozwolone i racjonalnie uzasadnione oraz nie powinno w szczególności zakłócać normalnej pracy eksploatacyjnej przedsiębiorstwa przewozowego ani wyrządzać szkody nadawcom lub odbiorcom innych przesyłek.

§4. W żadnym przypadku dodatkowe zlecenia nie mogą powodować podziału przesyłki.

§5. Jeżeli z powodu warunków, o których mowa w § 3, przewoźnik nie może wykonać dodatkowych zleceń, powinien on bezzwłocznie zawiadomić o tym osobę, która ich udzieliła.

§6. Przewoźnik odpowiada za zawinione przez niego skutki niewykonania lub niewłaściwego wykonania dodatkowych zleceń. Jednakże ewentualne odszkodowanie nie powinno przekraczać odszkodowania przewidzianego w razie zaginięcia towaru.

§7. Jeżeli przewoźnik wykonuje dodatkowe zlecenia nadawcy nie żądając od niego przedstawienia wtórnika listu przewozowego, odpowiada za szkodę wyrządzoną przez to odbiorcy, jeżeli wtórnik listu przewozowego został przekazany temu ostatniemu. Jednakże ewentualne odszkodowanie nie może przekraczać odszkodowania przewidzianego w razie zaginięcia towaru.

Artykuł 20

Przeszkody w przewozie

§1. W razie przeszkody w przewozie, przewoźnik rozstrzyga, czy bardziej korzystne jest przewieźć towar z urzędu zmieniając drogę przewozu, czy też należy, w interesie osoby uprawnionej, żądać od niego wskazówek, przekazując mu wszelkie niezbędne informacje, jakimi dysponuje przewoźnik.

§2. Jeżeli dalszy przewóz nie jest możliwy, przewoźnik żąda wskazówek od osoby uprawnionej do rozporządzania towarem. Jeżeli przewoźnik nie może otrzymać we właściwym terminie wskazówek, podejmuje on środki najbardziej korzystne dla osoby uprawnionej do rozporządzania towarem.

Artykuł 21

Przeszkody w wydaniu

§1. W razie przeszkody w wydaniu towaru, przewoźnik powinien niezwłocznie zawiadomić o tym nadawcę i zażądać od niego wskazówek chyba, że nadawca zażądał w liście przewozowym aby w razie powstania przeszkody w wydaniu odesłano mu towar z urzędu.

§2. Jeżeli przeszkoda w wydaniu ustała przed nadejściem wskazówek nadawcy, towar należy wydać odbiorcy. O wydaniu tym należy zawiadomić niezwłocznie nadawcę.

§3. Jeżeli odbiorca odmawia przyjęcia towaru, nadawca ma prawo udzielić wskazówek nawet wtedy, gdy nie może okazać wtórnika listu przewozowego.

§4. Jeżeli przeszkoda w wydaniu powstała już po zmianie umowy przewozu przez odbiorcę zgodnie z art. 18 § 3 do § 5, przewoźnik powinien zawiadomić o tym odbiorcę.

Artykuł 22

Następstwa przeszkód w przewozie i wydaniu

§1. Przewoźnik ma prawo do zwrotu kosztów poniesionych w wyniku:

- a) zażądania wskazówek,
- b) wykonania udzielonych wskazówek,
- c) gdy zażądane wskazówki nie dotarły lub dotarły do niego po czasie,
- d) gdy dokonał rozstrzygnięcia zgodnie z art. 20 § 1, bez żądania wskazówek,

chyba, że koszty te zostały przez niego zawinione. Może on, w szczególności, pobrać przewoźne za rzeczywistą drogę przewozu i za czas dysponowania dalszą drogą dostawy.

§2. W przypadkach, o których mowa w art. 20 § 2 i art. 21 § 1, przewoźnik może natychmiast wyładować towar na koszt uprawnionego. Po wyładowaniu towaru przewóz uważa się za zakończony. Przewoźnik zapewnia wówczas dozór nad towarem na koszt osoby uprawnionej. Jednakże może on powierzyć towar osobie trzeciej i odpowiada wtedy tylko za staranność wyboru tej osoby. Towar obciążają należności wynikające z umowy przewozu oraz wszelkie inne koszty.

§3. Przewoźnik może dokonać sprzedaży towaru bez oczekiwania na wskazówki od

uprawnionego, jeżeli uzasadnia to nietrwałość lub stan towaru lub, gdy koszty dozoru nie są proporcjonalne do wartości towaru. W pozostałych przypadkach, może on również dokonać sprzedaży towaru, jeżeli w odpowiednim terminie nie otrzymał od uprawnionego przeciwnych wskazówek, których wykonanie można uznać za rozsądne.

§4. Jeżeli towar został sprzedany, kwotę uzyskaną ze sprzedaży, należy po potrąceniu należności obciążających towar, oddać do dyspozycji uprawnionego. Jeżeli kwota uzyskana ze sprzedaży jest niższa od tych należności, nadawca jest zobowiązany zapłacić różnicę.

§5. Tryb postępowania w razie sprzedaży określają ustawy i przepisy jak również zwyczaje miejsca, gdzie znajduje się towar.

§6. Jeżeli w razie przeszkody w przewozie lub w wydaniu, nadawca w rozsądnym terminie nie udzielił wskazówek, a przeszkoda w przewozie lub w wydaniu nie może być usunięta zgodnie z postanowieniami § 2 i § 3, przewoźnik może odesłać towar do nadawcy lub też, gdy jest to uzasadnione, zniszczyć towar na jego koszt.

Tytuł III

Odpowiedzialność

Artykuł 23

Zasady odpowiedzialności

§1. Przewoźnik odpowiada za szkodę powstałą wskutek całkowitego lub częściowego zaginięcia albo uszkodzenia towaru w czasie od przyjęcia towaru do przewozu aż do jego wydania, jak również za szkodą wynikłą z przekroczenia terminu dostawy, niezależnie od użytej infrastruktury kolejowej.

§2. Przewoźnik jest zwolniony od tej odpowiedzialności, jeżeli zaginięcie, uszkodzenie lub przekroczenie terminu dostawy nastąpiło z winy osoby uprawnionej, z powodu jej polecenia nie wywołanego winą przewoźnika, z powodu wady własnej towaru (wewnętrzne zepsucie, ubytek, itp.) lub wskutek okoliczności, których przewoźnik nie mógł uniknąć i których skutkom nie mógł zapobiec.

§3 Przewoźnik jest zwolniony od tej odpowiedzialności, jeżeli zaginięcie lub

uszkodzenie nastąpiło wskutek szczególnego niebezpieczeństwa, wynikającego z jednej lub kilku niżej wymienionych okoliczności:

- a) przewozu wykonanego w wagonie niekrytym na podstawie Ogólnych warunków przewozu lub na podstawie umowy wskazanej w liście przewozowym; z zastrzeżeniem szkód powstałych w towarach z powodu warunków atmosferycznych, nie uważa się za przewożone w wagonach niekrytych towarów załadowanych w jednostkach transportu intermodalnego i w zamkniętych naczepach przewożonych na wagonach; jeżeli nadawca używa opon wagonowych do przewozu towarów w wagonach niekrytych, przewoźnik ponosi taką samą odpowiedzialność jak przy przewozie w wagonach niekrytych bez opon wagonowych, nawet jeżeli towary te, zgodnie z Ogólnymi warunkami przewozu, nie są przewożone w wagonach niekrytych,
- b) braku lub wadliwości opakowania, jeżeli towary ze względu na swoje naturalne właściwości narażone są, w razie braku lub wadliwości opakowania, na zaginięcie lub uszkodzenie,
- c) załadowania towarów przez nadawcę lub wyładowania przez odbiorcę,
- d) naturalnych właściwości pewnych towarów, narażonych przez to na całkowite lub częściowe zaginięcie albo uszkodzenie, w szczególności przez połamanie, rdzę, wewnętrzne samoistne zepsucie, wyschnięcie, rozsypanie,
- e) oznaczenia lub ponumerowania sztuk niezgodnego z rzeczywistością, niedokładnego lub niekompletnego,
- f) przewozu żywych zwierząt,
- g) przewozu, który na podstawie odpowiednich postanowień lub umowy zawartej między nadawcą a przewoźnikiem i wskazanej w liście przewozowym powinien być wykonywany pod nadzorem, jeżeli zaginięcie lub uszkodzenie wynikało z niebezpieczeństwa, któremu dozorowanie miało zapobiec.

Artykuł 24

Odpowiedzialność w razie przewozu pojazdów kolejowych jako towaru

§1. W razie przewozu pojazdów kolejowych toczących się na własnych kołach i nadanych do przewozu jako towar, przewoźnik odpowiada za zaginięcie lub

uszkodzenie pojazdu lub jego części składowych od chwili przyjęcia do przewozu aż do jego wydania oraz za szkodę wynikłą z przekroczenia terminu dostawy, chyba, że udowodni on, że szkoda nie powstała z jego winy.

§2. Przewoźnik nie odpowiada za zaginięcie części luźnych, nie wpisanych na obu stronach pojazdu lub nie wymienionych w towarzyszącym wykazie inwentarza.

Artykuł 25

Ciężar dowodu

§1. Dowód, że przekroczenie terminu dostawy, zaginięcie lub uszkodzenie spowodowane zostało jedną z okoliczności, o których mowa w art. 23 § 2, ciąży na przewoźniku.

§2. Jeżeli przewoźnik wykaże, że ze względu na okoliczności danego wypadku, zaginięcie lub uszkodzenie mogło wynikać z jednego lub kilku szczególnych niebezpieczeństw, o których mowa w art. 23 § 3, istnieje domniemanie, że szkoda z nich wynikła. Osoba uprawniona zachowuje jednak prawo do udowodnienia, że szkoda nie została spowodowana całkowicie lub częściowo przez jedno z tych niebezpieczeństw.

§3. Domniemania, o którym mowa w § 2, nie stosuje się w wypadku, o którym mowa w art. 23 § 3 lit. a, jeżeli wystąpił wyjątkowo duży ubytek lub zaginięcie całych sztuk przesyłki.

Artykuł 26

Kolejni przewoźnicy

Jeżeli przewóz jest przedmiotem jednej umowy przewozu i wykonywany jest przez kilku kolejnych przewoźników, każdy przewoźnik przez samo przyjęcie towaru wraz z listem przewozowym, uczestniczy w umowie przewozu stosownie do warunków określonych w tym dokumencie i przyjmuje wynikające z niej obowiązki. W tym wypadku każdy przewoźnik odpowiada za wykonanie przewozu na całej drodze aż do wydania.

Artykuł 27

Przewoźnicy podwykonawcy

§1. Jeżeli przewoźnik zlecił wykonanie przewozu, w całości lub w części,

przewoźnikowi podwykonawcy, to niezależnie czy miał do tego upoważnienie na podstawie umowy przewozu czy nie, odpowiada za wykonanie całego przewozu.

§2. Wszelkie postanowienia niniejszych Przepisów ujednoczonych dotyczące odpowiedzialności przewoźnika mają zastosowanie do odpowiedzialności przewoźnika podwykonawcy w zakresie wykonanego przez niego przewozu. Jeżeli wytoczono powództwo przeciwko pracownikom i jakimkolwiek innym zatrudnionym, z których usług przewoźnik podwykonawca korzystał przy wykonywaniu przewozu, mają zastosowanie postanowienia art. 36 i art. 41.

3. Jakiegokolwiek szczególne porozumienie, na mocy którego przewoźnik przyjmuje zobowiązania nie wynikające z niniejszych Przepisów ujednoczonych albo zrzeka się praw przysługujących przez niniejsze Przepisy ujednoczone, ma zastosowanie do przewoźnika podwykonawcy jedynie, gdy wyrazi na nie pisemną zgodę. Niezależnie od tego, czy przewoźnik podwykonawca takiej zgody udzielił, przewoźnik pozostaje związany zobowiązaniami lub zrzeczeniem się praw wynikających z takiego szczególnego porozumienia.

§4. Jeżeli przewoźnik i przewoźnik podwykonawca odpowiadają razem, ich odpowiedzialność jest solidarna.

§5. Całkowita kwota odszkodowań należnych od przewoźnika, przewoźnika podwykonawcy oraz ich pracowników i innych zatrudnionych, z których usług korzystają przy wykonywaniu przewozu, nie może przekraczać maksymalnych kwot odszkodowania przewidzianych w niniejszych Przepisach ujednoczonych.

§6. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie narusza praw do roszczenia zwrotnego powstałego między przewoźnikiem a przewoźnikiem podwykonawcą.

Artykuł 28

Domniemanie zaginięcia lub uszkodzenia w razie ponownego nadania

§1. Jeżeli przesyłkę nadaną do przewozu na podstawie niniejszych Przepisów ujednoczonych nadano ponownie na warunkach tych samych Przepisów i jeżeli po ponownym nadaniu stwierdzono częściowe zaginięcie lub uszkodzenie, istnieje domniemanie, że częściowe zaginięcie lub uszkodzenie nastąpiło w czasie obowiązywania ostatniej umowy przewozu, pod warunkiem, że przesyłka pozostawała

pod nadzorem przewoźnika i, że przesyłkę nadano w takim stanie, w jakim nadeszła do miejsca ponownego nadania.

§2. Domniemanie takie istnieje także wtedy, gdy ponowne nadanie poprzedziła umowa przewozu nie oparta na niniejszych Przepisach ujednoczonych, pod warunkiem, że w razie bezpośredniego nadania od pierwotnego miejsca nadania do miejsca przeznaczenia można było zastosować te przepisy.

§3. Domniemanie takie istnieje także wtedy, gdy ponowne nadanie poprzedziła umowa przewozu zawarta na podstawie porównywalnej z niniejszymi Przepisami ujednoczonymi międzynarodowej konwencji dotyczącej bezpośredniego międzynarodowego przewozu kolejami, gdy zawiera ona takie samo domniemanie na korzyść przesyłek nadanych zgodnie z niniejszymi Przepisami ujednoczonymi.

Artykuł 29

Domniemanie zaginięcia towaru

§1. Osoba uprawniona może, bez konieczności dostarczenia dalszych dowodów, uważać towar za zaginiony, jeżeli nie wydano lub nie postawiono go do dyspozycji odbiorcy w ciągu trzydziestu dni po upływie terminu dostawy.

§2. Otrzymawszy odszkodowanie za zaginiony towar, osoba uprawniona może na piśmie żądać, aby w razie odnalezienia towaru w ciągu roku po wypłaceniu odszkodowania zawiadomiono ją o tym niezwłocznie. O zgłoszeniu takiego żądania przewoźnik wydaje poświadczenie na piśmie.

§3. W ciągu trzydziestu dni po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w § 2, osoba uprawniona może żądać, aby towar wydano jej po opłaceniu wszelkich należności wynikających z listu przewozowego i po zwróceniu otrzymanego odszkodowania, ewentualnie po potrąceniu kosztów związanych z tym odszkodowaniem. Jednakże zachowuje ona swoje prawa do odszkodowania za przekroczenie terminu dostawy, o którym mowa w art. 33 i art. 35.

§4. Jeżeli nie zgłoszono żądania, o którym mowa w § 2 lub nie udzielono wskazówek w terminie, o którym mowa w § 3 lub, jeżeli towar został odnaleziony po upływie jednego roku od wypłacenia odszkodowania, przewoźnik rozporządza towarem zgodnie z ustawami i przepisami miejsca, gdzie znajduje się towar.

Artykuł 30

Odszkodowanie w razie zaginięcia

§1. W razie całkowitego lub częściowego zaginięcia towaru, przewoźnik powinien, bez jakichkolwiek dalszych odszkodowań, zapłacić odszkodowanie obliczone według ceny giełdowej lub w braku ceny giełdowej według ceny rynkowej, , lub też, jeżeli brak jednej i drugiej ceny, według wartości użytkowej towaru tego samego rodzaju i gatunku w czasie i miejscu, w którym towar został przyjęty do przewozu,.

§2. Wysokość odszkodowania nie może przewyższać 17 jednostek obrachunkowych za każdy brakujący kilogram masy brutto.

§3. W razie zaginięcia pojazdu kolejowego toczącego się na własnych kołach i nadanego do przewozu jako towar lub jednostki transportu intermodalnego lub ich części, odszkodowanie jest ograniczone, z wyłączeniem wszelkich dalszych odszkodowań, do wartości użytkowej pojazdu lub jednostki transportu intermodalnego lub ich części w czasie i w miejscu zaginięcia. Jeżeli nie można ustalić czasu i miejsca zaginięcia, odszkodowanie ogranicza się do wartości użytkowej w czasie i miejscu, w którym został przyjęty do przewozu.

§4. Ponadto przewoźnik musi zwrócić przewoźne, cła i pozostałe kwoty, zapłacone w związku z przewozem zaginionego towaru, z wyjątkiem podatku akcyzowego od towarów przewożonych z zastosowaniem procedury zawieszenia poboru akcyzy.

Artykuł 31

Odpowiedzialność w razie ubytku masy przy przewozie

§1. Jeżeli chodzi o towary, które z powodu swych właściwości tracą zazwyczaj na masie w związku z ich przewozem, przewoźnik odpowiada, bez względu na przebyłą odległość, tylko za tę część ubytku masy, która przewyższa następujące normy:

- a) dwa procent masy dla towarów płynnych lub nadanych do przewozu w stanie wilgotnym,
- b) jeden procent masy dla towarów suchych.

§2. Nie można powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności, o którym mowa

w § 1, jeżeli na podstawie okoliczności danego wypadku udowodniono, że ubytek nie wynika z przyczyn uzasadniających stosowanie tych norm.

§3. W razie przewozu kilku sztuk towaru na podstawie jednego listu przewozowego, ubytek masy przy przewozie oblicza się dla każdej sztuki, jeżeli jej masę podano oddzielnie w liście przewozowym przy nadaniu lub można ją ustalić w inny sposób.

§4. W razie całkowitego zaginięcia towaru lub w przypadku utraty sztuk towaru, przy obliczaniu odszkodowania nie stosuje się żadnego potrącenia ubytku masy.

§5. Postanowienia niniejszego artykułu nie naruszają postanowień art. 23 i art. 25.

Artykuł 32

Odszkodowanie w razie uszkodzenia

§1. W razie uszkodzenia towaru, przewoźnik obowiązany jest zapłacić, z wyłączeniem wszelkich dalszych odszkodowań, kwotę, o którą obniżyła się wartość towaru. Za podstawę do obliczenia tej kwoty przyjmuje się procent, o który w miejscu przeznaczenia obniżyła się wartość towaru, ustalona zgodnie z art. 30.

§2. Odszkodowanie nie może jednak przewyższać:

- a) jeżeli cała przesyłka doznała obniżenia wartości wskutek uszkodzenia – kwoty, którą należałoby zapłacić w razie zaginięcia całej przesyłki,
- b) jeżeli tylko część przesyłki doznała obniżenia wartości wskutek uszkodzenia – kwoty, którą należałoby zapłacić w razie zaginięcia części, która doznała obniżenia wartości.

§3. W razie uszkodzenia pojazdu kolejowego, toczącego się na własnych kołach i nadanego do przewozu jako towar lub jednostki transportu intermodalnego lub ich części, odszkodowanie jest ograniczone, z wyłączeniem jakichkolwiek dalszych odszkodowań, do wysokości kosztów naprawy. Odszkodowanie nie może przewyższać kwoty należnej w razie zaginięcia.

§4. Przewoźnik powinien ponadto zwrócić, w stosunku określonym w § 1, poniesione koszty, o których mowa w art. 30 § 4.

Artykuł 33

Odszkodowanie w razie przekroczenia terminu dostawy

§1. Jeżeli wskutek przekroczenia terminu dostawy powstała szkoda, włącznie z uszkodzeniem przesyłki, przewoźnik powinien zapłacić odszkodowanie, które nie może przekraczać czterokrotnej kwoty przewoźnego.

§2. W razie całkowitego zaginięcia towaru, odszkodowanie, o którym mowa w § 1 nie łączy się z odszkodowaniem, o którym mowa w art. 30.

§3. W razie częściowego zaginięcia towaru, odszkodowanie, o którym mowa w § 1 nie może przekraczać czterokrotnej kwoty przewoźnego za nie zaginioną część przesyłki.

§4. W razie uszkodzenia towaru, nie będącego skutkiem przekroczenia terminu dostawy, odszkodowanie przewidziane w § 1 łączy się w danym wypadku, z odszkodowaniem, o którym mowa w art. 32.

§5. W żadnym wypadku odszkodowanie, o którym mowa w § 1 połączone z odszkodowaniem, o którym mowa w art. 30 i art. 32 nie może być wyższe niż odszkodowanie, które należałoby zapłacić w razie całkowitego zaginięcia towaru. §6.

§6. Jeżeli, zgodnie z art. 16 § 1, termin dostawy został ustalony na podstawie porozumienia, porozumienie to może przewidywać inne zasady wypłacania odszkodowań, niż te, o których mowa w § 1. Jeżeli w tym przypadku, terminy dostawy, o których mowa w art. 16 § 2 do 4 zostały przekroczone, osoba uprawniona może żądać odszkodowania przewidzianego w wymienionym porozumieniu albo odszkodowania, o którym mowa w § 1 do § 5.

Artykuł 34

Odszkodowanie w razie deklarowania wartości towaru

Nadawca i przewoźnik mogą uzgodnić, że nadawca w liście przewozowym zadeklaruje wartość towaru przewyższającą górną granicę, o której mowa w art. 30 § 2. W tym wypadku deklarowana wartość zastępuje górną granicę.

Artykuł 35

Odszkodowanie w razie deklarowania szczególnej wartości dostawy

Nadawca i przewoźnik mogą uzgodnić, że nadawca wpisze do listu przewozowego

kwotę przedstawiającą szczególną wartość dostawy w wypadku zaginięcia, uszkodzenia, lub przekroczenia terminu dostawy. W tym wypadku poza odszkodowaniami, o których mowa w art. 30, art. 32 i art. 33, można żądać dodatkowego odszkodowania z tytułu udowodnionej szkody do wysokości deklarowanej kwoty.

Artykuł 36

Utrata prawa do ograniczenia odpowiedzialności

Ograniczenia odpowiedzialności, o których mowa w art. 15 § 3, art. 19 § 6 i 7, art. 30, art. 32 do 35 nie mają zastosowania, jeżeli zostało udowodnione, że szkoda jest wynikiem działania lub zaniechania popełnionego przez przewoźnika albo z zamiarem spowodowania szkody, albo lekkomyślnie i ze świadomością prawdopodobieństwa powstania szkody.

Artykuł 37

Przeliczenie i oprocentowanie odszkodowania

§1. Jeżeli obliczenie odszkodowania wymaga przeliczenia kwot wyrażonych w walutach obcych, przeliczenia dokonuje się według kursu obowiązującego w dniu i w miejscu wypłaty odszkodowania.

§2. Osoba uprawniona może żądać odsetek od odszkodowania, naliczanych w wysokości pięciu procent w stosunku rocznym, od dnia wniesienia reklamacji, o której mowa w art. 43 lub, gdy nie było reklamacji, od dnia wytoczenia powództwa sądowego.

§3. Jeżeli osoba uprawniona nie dostarczy przewoźnikowi w wyznaczonym jej odpowiednim terminie dokumentów uzasadniających roszczenie, niezbędnych do ostatecznego załatwienia reklamacji, odsetek tych nie nalicza się za okres od upływu tego terminu do chwili dostarczenia dokumentów.

Artykuł 38

Odpowiedzialność w komunikacji kolejowo - morskiej

§1. Przy przewozach kolejowo - morskich, z wykorzystaniem linii morskich, o których mowa w art. 24 §1 Konwencji, każde Państwo Członkowskie może, poprzez żądanie

zamieszczenia odpowiedniego zapisu w liście linii podległych niniejszym Przepisom ujednocionym, uzupełnić przyczyny uzasadniające zwolnienie od odpowiedzialności, o których mowa w art. 23, niżej podanymi przyczynami:

- a) pożarem, jeżeli przewoźnik udowodni, że nie został on spowodowany wskutek jego działalności lub z jego winy, z winy kapitana, załogi, pilota lub pracowników przewoźnika;
- b) ratowaniem lub usiłowaniem ratowania życia lub mienia na morzu;
- c) załadowaniem towaru na pokład statku, pod warunkiem, że za zgodą nadawcy wyrażoną w liście przewozowym, towar umieszczono na pokładzie i nie przewozi się go w wagonie;
- d) niebezpieczeństwem, zagrożeniem lub wypadkami na morzu lub innych wodach żeglownych.

§2. Przewoźnik może jednak powołać się na przyczyny, o których mowa w §1 tylko w razie, gdy udowodni, że zaginięcie, uszkodzenie lub przekroczenie terminu dostawy powstało podczas przewozu morzem, od chwili załadowania towaru na statek, aż do wyładowania towaru ze statku.

§3. Jeżeli przewoźnik powołał się na przyczyny uzasadniające zwolnienie od odpowiedzialności, o których mowa w § 1, ponosi jednak odpowiedzialność, jeżeli osoba uprawniona udowodni, że zaginięcie, uszkodzenie lub przekroczenie terminu dostawy nastąpiło z winy przewoźnika, kapitana, załogi, pilota lub pracowników przewoźnika.

§4. Jeżeli ta sama linia morska obsługiwana jest przez kilka przedsiębiorstw wpisanych na listę, o której mowa w art. 24 § 1 Konwencji, ten sam system odpowiedzialności stosuje się do wszystkich przedsiębiorstw .

Ponadto, gdy przedsiębiorstwa te zostały wpisane na listę na żądanie kilku Państw Członkowskich, w sprawie przyjęcia przepisów o odpowiedzialności powinno być zawarte wcześniej porozumienie między tymi państwami.

§5. O środkach powziętych na podstawie § 1 i § 4 powiadamia się Sekretarza Generalnego. Wchodzą one w życie najwcześniej po upływie trzydziestu dni od daty pisma, którym Sekretarz Generalny powiadomił o nich inne Państwa Członkowskie. Środków tych nie stosuje się do przesyłek znajdujących się w drodze.

Artykuł 39

Odpowiedzialność w razie wypadku nuklearnego

Przewoźnik jest zwolniony od odpowiedzialności ciężącej na nim na podstawie Przepisów ujednoczonych, jeżeli szkoda powstała wskutek wypadku nuklearnego i jeżeli według ustaw i przepisów o odpowiedzialności w dziedzinie energii nuklearnej, obowiązujących w danym państwie, osoba użytkująca urządzenie nuklearne lub zastępująca ją osoba odpowiada za tę szkodę.

Artykuł 40

Odpowiedzialność przewoźnika za swoich pracowników

Przewoźnik odpowiada za swoich pracowników oraz za inne osoby, z usług których korzysta przy wykonywaniu przewozu, jeżeli pracownicy ci i inne osoby wykonują swoje czynności służbowe. Zarządzający infrastrukturą kolejową, na której odbywa się przewóz, uważani są za pracowników, z usług których przewoźnik korzysta przy wykonywaniu przewozu.

Artykuł 41

Roszczenia szczególne

§1. We wszystkich przypadkach, w których mają zastosowanie niniejsze Przepisy ujednoczone, można wystąpić przeciwko przewoźnikowi z roszczeniem o odszkodowanie bez względu na tytuł, na jakim jest ono oparte, tylko na warunkach i w granicach przewidzianych w niniejszych Przepisach ujednoczonych.

§2. To samo dotyczy również roszczeń dochodzonych przeciwko pracownikom i innym osobom, za które przewoźnik odpowiada na podstawie art. 40.

Tytuł IV

Dochodzenie roszczeń

Artykuł 42

Stwierdzenie częściowego zaginięcia lub uszkodzenia

§1. Jeżeli przewoźnik ujawni lub przypuszcza albo też osoba uprawniona twierdzi, że towar częściowo zaginął lub został uszkodzony, przewoźnik jest obowiązany niezwłocznie i w miarę możliwości w obecności osoby uprawnionej, stwierdzić protokolarnie, w zależności od rodzaju szkody, stan towaru, jego masę oraz, jeżeli to możliwe, rozmiar i przyczynę szkody, jak również czas jej powstania.

§2. Odpis tego protokołu wydaje się nieodpłatnie osobie uprawnionej.

§3. Jeżeli osoba uprawniona nie uznaje stwierdzeń protokołu, może ona żądać ustalenia stanu i masy towaru, jak również przyczyn i rozmiaru szkody przez rzeczoznawcę powołanego przez strony umowy lub przez sąd. Postępowanie to podlega ustawom i przepisom państwa, w którym odbywa się ustalenie szkody.

Artykuł 43

Reklamacje

§1. Reklamacje wynikające z umowy przewozu należy wnosić na piśmie do przewoźnika, przeciwko któremu może być wytoczone powództwo sądowe.

§2. Prawo wnoszenia reklamacji przysługuje osobom, które mają prawo wytoczenia przewoźnikowi powództwa sądowego.

§3. Wnosząc reklamację nadawca powinien przedstawić wtórnik listu przewozowego. W razie braku wtórnika, nadawca powinien przedstawić zgodę odbiorcy lub udowodnić, że ten ostatni odmówił przyjęcia przesyłki.

§4. Wnosząc reklamację, odbiorca powinien przedstawić list przewozowy, jeśli mu go wydano.

§5. List przewozowy, wtórnik listu przewozowego i inne dokumenty, których dołączanie do reklamacji osoba uprawniona uważa za konieczne, powinny być przedstawione w oryginałach lub odpisach, które na żądanie przewoźnika powinny być należycie uwierzytelnione.

§6. Przy załatwianiu reklamacji, przewoźnik może żądać przedstawienia oryginału listu przewozowego, wtórnika lub zaświadczenia o zaliczeniu w oryginałach, w celu zamieszczenia na nich adnotacji o załatwieniu.

Artykuł 44

Osoby uprawnione do wytoczenia powództwa przeciwko przewoźnikowi

§1. Z zastrzeżeniem § 3 i 4, prawo do wytoczenia powództwa z tytułu roszczeń wynikających z umowy przewozu przysługuje:

a) nadawcy, do chwili gdy odbiorca:

1. odebrał list przewozowy,
2. przyjął towar, lub
3. skorzystał z przysługujących mu praw na podstawie art. 17 § 3 lub art. 18 § 3,

b) odbiorcy, od chwili gdy:

1. odebrał list przewozowy,
2. przyjął towar, lub
3. skorzystał z przysługujących mu praw na podstawie art. 17 § 3 lub art. 18 § 3.

§2. Jednakże, przysługujące odbiorcy prawo wytoczenia powództwa sądowego wygasa z chwilą, gdy osoba wyznaczona przez odbiorcę zgodnie z art. 18 § 5 odebrała list przewozowy, przyjęła towar lub skorzystała z praw przysługujących jej na podstawie art. 17 § 3.

§3. Prawo do wytoczenia powództwa sądowego o zwrot kwoty zapłaconej na podstawie umowy przewozu przysługuje tylko temu, kto dokonał zapłaty.

§4. Prawo do wytoczenia powództwa sądowego z tytułu zaliczeń przysługuje tylko nadawcy.

§5. Wytaczając powództwo sądowe, nadawca powinien przedstawić wtórnik listu przewozowego. W razie braku wtórnika, nadawca powinien przedstawić zgodę odbiorcy lub udowodnić, że ten ostatni odmówił przyjęcia przesyłki. W razie potrzeby nadawca powinien udowodnić brak lub zaginięcie listu przewozowego.

§6. Wytaczając powództwo sądowe, odbiorca powinien przedstawić list przewozowy, jeśli mu go wydano.

Artykuł 45

Przewoźnicy, przeciwko którym mogą być wytoczone powództwa sądowe

§1. Powództwa sądowe wynikające z umowy przewozu mogą być wytoczone, z zastrzeżeniem § 3 i 4, jedynie przeciwko pierwszemu lub ostatniemu przewoźnikowi lub przeciwko przewoźnikowi, który wykonał część przewozu, podczas której nastąpiło zdarzenie uzasadniające roszczenie.

§2. W razie wykonywania przewozów przez kolejnych przewoźników, gdy przewoźnik zobowiązany do wydania jest wpisany za jego zgodą do listu przewozowego, powództwo sądowe może być wytoczone także przeciwko niemu zgodnie z § 1, nawet, gdy nie otrzymał on towaru, ani listu przewozowego.

§3. Powództwo sądowe o zwrot kwoty zapłaconej na podstawie umowy przewozu może być wytoczone przeciwko przewoźnikowi, który pobrał tę kwotę lub przeciwko przewoźnikowi, na rzecz którego została ona pobrana.

§4. Powództwo sądowe z tytułu zaliczenia może być wytoczone tylko przeciwko przewoźnikowi, który przyjął towar w miejscu nadania.

§5. Powództwo sądowe może być wytoczone przeciwko innemu przewoźnikowi niż wskazani w § 1 do 4, jeżeli zostało ono wytoczone jako powództwo wzajemne lub w drodze zarzutu w związku z roszczeniem głównym, wynikłym z tej samej umowy przewozu.

§6. Jeżeli postanowienia niniejszych Przepisów ujednoczonych stosują się do przewoźnika podwykonawcy, również jemu można wytoczyć powództwo sądowe.

§7. Jeżeli powód ma do wyboru między kilkoma przewoźnikami, jego prawo wyboru wygasa z chwilą wytoczenia powództwa przeciwko jednemu z tych przewoźników. Powyższą zasadę stosuje się, gdy powód ma wybór między jednym lub kilkoma przewoźnikami a przewoźnikiem podwykonawcą.

Artykuł 46

Właściwość sądów

§1. Na podstawie niniejszych Przepisów ujednoczonych powództwa sądowe można wytoczyć tylko przed sądami Państw Członkowskich wyznaczonych przez strony we

wspólnym porozumieniu lub przed sądem państwa, na którego terytorium:

- a) pozwany ma stałą siedzibę, główną siedzibę, filię lub agencję za pośrednictwem której została zawarta umowa przewozu, lub
- b) znajduje się miejsce przyjęcia towaru lub miejsce przewidziane dla dostarczania towaru.

Powództwa nie można wytoczyć przed innymi sądami.

§2. Jeżeli na podstawie niniejszych Przepisów ujednoczonych zostało wytoczone powództwo sądowe przed sądem właściwym zgodnie z § 1 lub, jeżeli w takim sporze został wydany wyrok przez taki sąd, nie może być wytoczone żadne nowe powództwo sądowe z tej samej przyczyny między tymi samymi stronami, chyba że wyrok sądu, przed którym pierwsze powództwo zostało wytoczone, nie mógłby być wykonany w państwie, w którym jest wytoczone nowe powództwo.

Artykuł 47

Wygaśnięcie roszczeń przeciwko przewoźnikowi

§1. Z chwilą wydania towaru osobie uprawnionej wygasają wszelkie, wynikające z umowy przewozu, roszczenia przeciwko przewoźnikowi z tytułu częściowego zaginięcia, uszkodzenia lub przekroczenia terminu dostawy.

§2. Roszczenia nie wygasają jednak:

- a) w razie częściowego zaginięcia lub uszkodzenia, jeżeli:

1. zaginięcie lub uszkodzenie towaru zostało stwierdzone zgodnie z art. 42 przed przyjęciem towaru przez osobę uprawnioną,
2. tylko z winy przewoźnika zaniedbano stwierdzenia, którego należało dokonać zgodnie z art. 42,

b) w razie szkody nie dającej się zauważyć z zewnątrz, a którą stwierdzono po przyjęciu towaru przez osobę uprawnioną, jeżeli osoba ta:

1. zażąda stwierdzenia szkody zgodnie z art. 42, bezpośrednio po jej ujawnieniu, najpóźniej jednak w ciągu siedmiu dni po przyjęciu towaru,
2. udowodni ponadto, że szkoda powstała w czasie pomiędzy przyjęciem towaru do

przewozu a jego wydaniem,

c) w razie przekroczenia terminu dostawy, jeżeli osoba uprawniona w ciągu sześćdziesięciu dni skorzystała z przysługujących jej praw wobec jednego z przewoźników, o których mowa w art. 45 § 1,

d) jeżeli osoba uprawniona udowodni, że szkoda jest wynikiem działania lub zaniechania popełnionego albo z zamiarem spowodowania szkody, albo lekkomyślnie i ze świadomością prawdopodobieństwa powstania szkody.

§3. Jeżeli towar został ponownie nadany do przewozu na warunkach, o których mowa w art. 28, , roszczenia wynikające z jednej z poprzednich umów przewozu z tytułu częściowego zaginięcia lub uszkodzenia wygasają tak, jakby chodziło tylko o jedną umowę przewozu.

Artykuł 48

Przedawnienie roszczeń

§1. Roszczenia wynikające z umowy przewozu przedawniają się z upływem jednego roku. Jednakże termin przedawnienia wynosi dwa lata w odniesieniu do roszczenia:

- a) o wypłatę zaliczenia pobranego przez przewoźnika od odbiorcy,
- b) o wypłatę kwoty uzyskanej ze sprzedaży dokonanej przez przewoźnika,
- c) z tytułu szkody powstałej w wyniku działania lub zaniechania popełnionego, albo z zamiarem spowodowania szkody, albo lekkomyślnie i ze świadomością prawdopodobieństwa powstania szkody,
- d) jednej z umów przewozu, poprzedzających ponowne nadanie w przypadku, o którym mowa w art. 28.

§2. Przedawnienie biegnie dla roszczeń:

- a) o odszkodowanie za całkowite zaginięcie: od trzydziestego dnia po upływie terminu dostawy,
- b) o odszkodowanie za częściowe zaginięcie, uszkodzenie lub przekroczenie terminu dostawy: od dnia wydania,
- c) we wszystkich innych wypadkach: od dnia, od którego przysługuje prawo

dochodzenia roszczeń.

Dnia wskazanego jako początek biegu przedawnienia nie wlicza się do tego terminu.

§3. W razie wniesienia na piśmie reklamacji zgodnie z art. 43, wraz z niezbędnymi dokumentami dowodowymi, bieg przedawnienia zawiesza się do dnia, w którym przewoźnik odmówił na piśmie uznania reklamacji i zwrócił załączone do niej dokumenty. W razie częściowego uwzględnienia reklamacji, bieg przedawnienia wznawia się dla spornej części reklamacji. Obowiązek udowodnienia złożenia reklamacji lub udzielenia odpowiedzi oraz zwrotu dokumentów ciąży na stronie powołującej się na te fakty. Dalsze reklamacje, których przedmiotem jest to samo roszczenie, nie zawieszają biegu przedawnienia.

§4. Roszczeń przedawnionych nie można dochodzić nawet na drodze powództwa wzajemnego ani podnosić na drodze sprzeciwu.

§5. Z zastrzeżeniem powyższych postanowień zawieszenie i przerwanie biegu przedawnienia reguluje prawo krajowe.

Tytuł V

Wzajemne stosunki między przewoźnikami

Artykuł 49

Rozrachunek

§1. Każdy przewoźnik, który przy nadaniu lub przy wydaniu, pobrał lub powinien był pobrać opłaty lub inne należności wynikające z umowy przewozu, jest obowiązany zapłacić uczestniczącym w przewozie przewoźnikom przypadający im udział. Rodzaj i sposób zapłaty regulują umowy między przewoźnikami.

§2. Postanowienia art. 12 stosuje się do stosunków między kolejnymi przewoźnikami.

Artykuł 50

Prawo do roszczeń zwrotnych

§1. Przewoźnikowi, który na podstawie niniejszych Przepisów ujednoliconych zapłacił

odszkodowanie, przysługuje prawo do roszczenia zwrotnego przeciwko przewoźnikom uczestniczącym w przewozie, zgodnie z następującymi postanowieniami:

- a) przewoźnik, który spowodował szkodę ponosi za nią wyłączną odpowiedzialność;
- b) jeżeli szkodę spowodowało kilku przewoźników, każdy z nich ponosi odpowiedzialność za szkodę przez siebie spowodowaną; jeżeli rozróżnienie takie nie jest możliwe, odszkodowanie dzieli się między nich według zasad podanych pod lit. c;
- c) jeżeli nie można udowodnić, który z przewoźników spowodował szkodę, odszkodowanie dzieli się między wszystkich przewoźników uczestniczących w przewozie, z wyjątkiem tych, którzy udowodnią, że szkoda nie została przez nich spowodowana; podziału dokonuje się proporcjonalnie do udziału w opłacie za przewóz, przypadającego każdemu z przewoźników.

§2. W razie niewypłacalności jednego z przewoźników, przypadający na niego, lecz niezapłacony udział dzieli się między wszystkich pozostałych przewoźników uczestniczących w przewozie, proporcjonalnie do przypadającego każdemu z nich udziału w opłacie za przewóz.

Artykuł 51

Postępowanie przy roszczeniach zwrotnych

§1. Przewoźnik, przeciwko któremu wystąpiono z roszczeniem zwrotnym, o którym mowa w art. 50, nie może kwestionować zasadności zapłaty dokonanej przez przewoźnika występującego z roszczeniem zwrotnym, jeżeli odszkodowanie ustalone zostało przez sąd po wezwaniu go w należyty sposób i po umożliwieniu mu przystąpienia do sporu w charakterze interwenta. Sąd orzekający w sprawie głównej ustala terminy do wezwania i interwencji.

§2. Przewoźnik występujący z roszczeniem zwrotnym powinien pozwać jednym i tym samym pozwem wszystkich przewoźników, z którymi nie zawarł ugody, pod rygorem utraty prawa do roszczenia zwrotnego w stosunku do przewoźników, których nie pozwał.

§3. Sąd powinien rozstrzygać jednym i tym samym wyrokiem o wszystkich roszczeniach zwrotnych, z którymi wystąpiono.

§4. Przewoźnik, który chce skorzystać ze swojego prawa do roszczenia zwrotnego,

może wnieść pozew do sądu państwa, na którego terytorium jeden z przewoźników uczestniczących w przewozie ma stałą siedzibę, główną siedzibę, filię lub agencję, za pośrednictwem której została zawarta umowa przewozu.

§5. Jeżeli powództwo powinno być wytoczone przeciwko kilku przewoźnikom, przewoźnik występujący jako powód ma prawo wyboru między sądami właściwymi na podstawie § 4.

§6. Postępowanie przy roszczeniach zwrotnych nie może być włączone do postępowania o odszkodowanie wszczętego przez osobę uprawnioną z tytułu umowy przewozu.

Artykuł 52

Umowy w sprawie roszczeń zwrotnych

Przewoźnicy mogą w drodze umów między sobą, ustalić odchylenia od postanowień art. 49 i art. 50.